

Protocol Plusklassen van de Kennemerpoort

De opzet van de Plusklassen:

- Groep 5 t/m 8
- Een groep kan max. 10 leerlingen groot zijn
- Elke woensdagochtend door de Plusleerkracht op de Hofdijkstraat in het ICT-lokaal
- Elke dinsdagochtend door de Plusleerkracht op de Lindenlaan in het handvaardigheid-lokaal
- Voor de pauze groep 5 en 6 van 8.45 uur tot 10.10 uur
- Na de pauze groep 7 en 8 van 10.35 tot 12.00 uur

Doel van de Plusklas:

- ❖ Leren leren
- ❖ Leren denken, leren leven en niet vastlopen
- ❖ Creatief denken
- ❖ Filosofisch denken
- ❖ Praktisch handelen stimuleren
- ❖ 21st Century Skills

Inhoud van de lessen o.a. :

- ▶ Denkspellen (breinkrakers, Expeditie Moendoes, raadsels, puzzels)
- ▶ Spel ter bevordering van executieve functies
- ▶ Taalkaarten Taal op Maat, éénmalig om gebruik in de groep te introduceren/enthousiasmeren
- ▶ Lessen volgens model Taxonomy van Bloom (in Birdy)
- ▶ Het grote vooruitwerklabboek, deel 1 en 2
- ▶ Techniekkisten
- ▶ Mindset
- ▶ Spreken voor een groep
- ▶ Filosofie
- ▶ STEM-challenge (Uitdagende opdrachten, STEM staat voor: Science, Technology, Engineering en Math)

Algemene afspraken:

- In de periode dat leerlingen deelnemen aan de Masterclass VO, kan niet in dezelfde periode worden deelgenomen aan de Plusklas.
- In de 3e periode hebben VWO-leerlingen uit groep 8 voorkeur voor deelname (voorbereiding VO)
- De Plusklas is in het kader van Passend Onderwijs een schoolaanbod. Leerlingen kunnen voor een bepaalde tijd deelnemen aan de Plusklas.
- De periodes zijn: sept/dec, dec/mrt, april/juli.

Afspraken relevant voor de groepsleerkracht:

- De leerkrachten bepalen (in overleg met de IB-er) welke leerlingen mogen deelnemen aan de Plusklas.
- De selectie vindt plaats 2 weken voor het einde schooljaar en 2 weken voor een nieuwe periode, hierbij hoort ook een kindgesprek.
- De groepsleerkrachten vullen per leerling een selectieformulier in, of vullen een bestaand formulier aan. De formulieren kunnen bij de Plusleerkracht worden ingeleverd.
- De groepsleerkracht noteert in ESIS bij onderwijsbehoeften dat de betreffende leerling de Plusklas als onderwijsbehoefte heeft. De groepsleerkracht noteert bij deelname in het dossier, bij registraties, dat de leerling in de betreffende periode deelneemt.
- Eventuele onderpresteerders krijgen bij de selectie extra aandacht.
- Als duidelijk is dat een leerling mag deelnemen aan de Plusklas worden de ouders geïnformeerd door de groepsleerkracht.
- De groepsleerkracht kan met vragen/suggesties over de Plusklas bij de plusleerkracht terecht.
- De groepsleerkracht blijft verantwoordelijk voor de deelnemende leerling en het werken met extra lesstof in de groep.
- Ook de controle van het werk in de groep ligt bij de klassenleerkracht.
- De leerkracht houdt met het klassenprogramma rekening met de Plusklasuren.

Afspraken relevant voor de plusleerkracht:

- *De Plusleerkracht verzorgt werk vanuit de Plusklas wat in de eigen groep door de leerlingen gemaakt kan worden (huiswerk).*
- *De Plusleerkracht beheert de selectieformulieren.*
- *De Plusleerkracht informeert de groepsleerkracht door middel van een infoblad per les over vorderingen en bijzonderheden over leerlingen en lesinhoud.*
- *Alle contacten met de ouders over de Plusklas worden verzorgd door de klassenleerkracht.*
- *De Plusleerkracht stelt een brief op ter info bij aanvang van een nieuwe periode en stuurt deze naar de groepsleerkracht. De groepsleerkracht verspreidt de brief onder betrokken ouders. (welkom-brief)*
- *De Plusleerkracht verzorgt 3x per jaar een nieuwsbrief voor ouders, leerkrachten en andere geïnteresseerden. De groepsleerkracht verspreidt de brief onder betrokken ouders.*

Afspraken relevant voor de Intern Begeleider:

- *Indien nodig, ondersteunen van groepsleerkrachten bij de selectie van leerlingen.*
- *De intern begeleider zorgt dat de brief voor deelname onder groepsleerkrachten verspreid wordt, de groepsleerkracht stuurt de deelnamebrief door naar betreffende ouders.*
- *De Intern Begeleider stuurt aan dat deelnemende leerlingen en hun ouders geïnformeerd worden door de groepsleerkracht.*

A; Objectieve criteria:

- Verklaring hoogbegaafdheid
- Bij voorkeur hoge scores op de citotoetsen (A en B) in het LVS. (Begrijpend lezen, Spelling en Rekenen, rekening houdend met dyslexie of aanwijzingen en/of vermoedens van onderpresteren)
- Uitslag Niet Schoolse Cognitieve Capaciteiten Toets (zo mogelijk) meewegen
- De resultaten van de methode gebonden toetsen meewegen
- Houding van de leerling in de groep; creatief denkend, filosofisch ingesteld(zie bijlage)

B; Criteria ter beoordeling door observatie van het functioneren van de leerling in de groep:

1. Leervermogen, interesse, aandacht en leergierigheid, brede belangstelling
2. Taakgerichtheid, concentratie en motivatie
3. Zelfstandigheid, zelfsturing en planning
4. Zelfbeeld, zelfvertrouwen
5. Sociaal-emotionele competentie (leeftijdsadequaat of verder in ontwikkeling)
6. Initiatief nemen, oorspronkelijk, onderzoekende houding, denkt "out of the box"
7. Houding in de groep en in de school
8. Welbevinden, behoefte aan uitdaging buiten de groep
9. Plustaken naast de reguliere weektaak
10. Als hulpmiddel kan de leerkracht een SiDi 3 formulier Leerlingprofiel en Formulier 3.B/3-8 (overzichtsformulier) invullen.
11. Bij de procedure van selectie van leerlingen voor de Plusklas wordt gebruik gemaakt van de bijlage "*Handreiking selectie leerlingen Plusklas Kennemerpoort*"

Handreiking selectie leerlingen Plusklas De Kennemerpoort

Inhoudsopgave

1 Begaafdheid, wat is dat precies?	4
2 Schets van de kenmerken (Hoogbegaafdheid algemeen).....	6
3 De pientere leerling vs. de begaafde leerling.....	8
4 Inzoomen op profielen van hoogbegaafde leerlingen.....	9

Route voor leerkrachten

Stap 1 (Altijd)	Stap 2 (altijd)	Stap 3 (indien nodig)	Stap 4 (indien nodig)
-----------------	-----------------	-----------------------	-----------------------

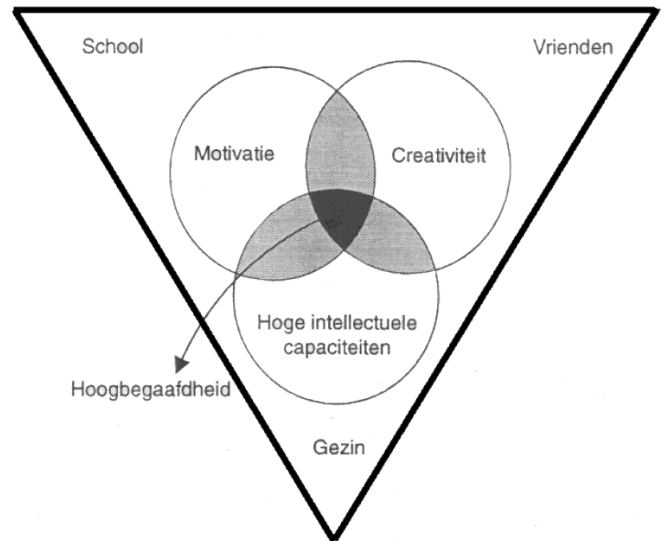
Voor het herkennen van meer- en hoogbegaafde leerlingen uit de klas, is het van belang om ten minste de eerste twee stappen van dit protocol te doorlopen. Hierin leg ik in het algemeen uit wat hoogbegaafdheid inhoudt, waarna een groslijst volgt van kenmerken van hoogbegaafde leerlingen. Deze lijsten kunnen per leerling worden uitgeprint en worden voorzien van opmerkingen. In veel gevallen zal deze groslijst voldoende zijn om de top van je groep te herkennen.

Mocht er twijfel bestaan over leerlingen, kunnen de volgende stappen van het protocol genomen worden. Deze documenten kunnen dan meer duidelijkheid geven. Ook raad ik leerkrachten aan een filosofisch gesprek te voeren in de klas. Vaak komen de creatieve denkers dan plotseling duidelijk naar voren.

Mocht er nog steeds geen afgewogen keuze gemaakt kunnen worden, ga dan in overleg met de Intern Begeleider. Eventueel kan worden gekozen voor het invullen van de Sidi3 formulieren.

1 Begaafdheid, wat is dat precies?

Meestal wordt er gesproken van begaafdheid als een leerling een intelligentiequotiënt (IQ) heeft van minimaal 120 en van hoogbegaafdheid bij een IQ vanaf 130 (G. Brouwer & L. Ahlers, 2011). Om tot bijzondere prestaties te komen is meer nodig dan een hoge intelligentie op zich. Creativiteit (*het vermogen om oplossingen te zoeken buiten de reguliere kaders*) en motivatie (*de drang om jezelf te ontwikkelen*) zijn factoren die van invloed zijn op prestaties. (Mönks & Ypenburg, 1995)

Heller & Ziegler (2000) hebben de persoonlijkheidsfactoren nog wat uitgebreider beschreven:

- ✓ Motivatie
- ✓ Stressgevoeligheid
- ✓ Werk- en leerstrategieën
- ✓ Regulatievaardigheden (*de eigen ontwikkeling op gang kunnen houden*)
- ✓ Zelfvertrouwen

Je kunt nu concluderen dat er geen exacte kaders zijn rondom meer- en hoogbegaafdheid, daarom is het best lastig om 'het kaf van het koren te scheiden' ofwel de echte meerkunners eruit te pikken. Dit document is bedoeld om houvast te bieden aan leerkrachten in het herkennen van deze meer begaafde leerlingen.

2 Schets van de kenmerken (Hoogbegaafdheid algemeen)

Hoogbegaafde leerlingen zijn er in veel soorten en maten, ze herkennen is dus een lastige taak. In deze tabel staan een aantal veel voorkomende kenmerken, die kunnen helpen bij het signaleren. (Uit: Knappe Koppen in de klas, G. Brouwer & L. Ahlers, 2011)

Kenmerk:	Omschrijving:	Opmerkingen:
<i>Hoge intelligentie</i>	Hoge score op een intelligentietest. (= > 130)	
<i>Vroege ontwikkeling</i>	Er is sprake van een ontwikkelingsvoorsprong. De leerling kan op vroege leeftijd lezen, praten en schrijven en was sneller dan leeftijdsgenoten in getalbegrip. De leerling maakt zich gemakkelijk leerstof uit hogere jaren eigen. De leerling stelt op jonge leeftijd al levensbeschouwelijke vragen en denkt na over de zin van het leven.	
<i>Uitblinken</i>	De leerling toont op meerdere gebieden (artistiek, intellectueel, sociaal etc.) bijzondere prestaties. Hoogbegaafde leerlingen blinken vaak uit in meerdere vakgebieden, zoals in taal én rekenen.	
<i>Gemakkelijk kunnen leren</i>	Hoogbegaafde leerlingen hebben over het algemeen een zeer goed geheugen en kunnen informatie goed onthouden en verwerken. Snel leertempo.	
<i>Makkelijk kunnen analyseren van problemen</i>	Hoogbegaafden kunnen snel vaststellen wat de aard van het probleem is. Ze zijn vindingrijk in oplossingsmethoden.	
<i>Maken grote denksprongen</i>	Hoogbegaafden maken grote leersprongen en hebben daarom minder tijd nodig.	
<i>Voorkeur voor abstractie</i>	Het is voor een hoogbegaafde niet moeilijk om abstract te denken, zij kunnen bijvoorbeeld goed overweg met de term 'kubus' en hebben daarbij geen voorbeeld nodig als een 'doos' of 'zwembad'.	

Kenmerk:	Omschrijving:	Opmerkingen:
<i>Zeer zelfstandig</i>	Deze leerlingen willen alles graag zelf doen en niet geholpen worden. In groepsactiviteiten nemen zij vaak de leiding en tonen veel initiatief. Deze leerlingen willen aanpakken graag op hun eigen manier doen.	
<i>Brede of juist specifieke interesse</i>	Als een onderwerp de leerling interesseert, dan wordt deze leerling zeer leergierig en wordt het onderwerp tot op de bodem uitgeplozen. Het tegenovergestelde geldt ook: is er geen interesse voor het onderwerp, dan ontbreekt de motivatie ook vaak.	
<i>Creatief en origineel</i>	De hoogbegaafde leerling laat vaak creatieve of originele oplossingen zien. Zij maken onverwachte zijsprongen en hebben een grote verbeeldingskracht.	
<i>Perfectionistisch</i>	De hoogbegaafde leerling houdt niet van half werk.	
<i>Hoge mate van concentratie</i>	Deze leerlingen kunnen een langere spanningsboog hebben dan gemiddeld, zeker als een onderwerp binnen het interessegebied valt.	

3 De pientere leerling vs. de begaafde leerling

Pientere leerling	Begaafde leerling
Kent de antwoorden	Heeft altijd vragen
Is ervaren in het 'uit het hoofd' leren	Is een groot gisser (probeert af te leiden uit context)
Is geïnteresseerd in objecten	Is een zeer nieuwsgierige onderzoeker
Is gefocust en oplettend in de klas	Is diep mentaal en fysiek betrokken, soms juist hierdoor afwezig en dromerig
Houdt van simpele logica	Drijft op complexiteit
Houdt van woorden	Gebruikt vaak ongewoon complexe vocabulaire
Heeft goede ideeën	Heeft flitsende, gekke, onnozele en vreemde ideeën
Werkt hard	Hangt wat rond en probeert, test uit
Beantwoord de vragen	Discussieert in detail, is kritisch en bewerkt stellingen
Presteert bovengemiddeld in de klas	Kan op alle manieren presteren (onder- tot bovengemiddeld)
Hoort bij de top van de groep	Vaak een groep van 1 achter de anderen
Luistert met interesse	Laat sterke gevoelens en opinies zien
Leert gemakkelijk	Weet het vaak al
6-8 herhaling nodig voor meesterschap	Meesterschap na 1-2 herhalingen
Begrijpt ideeën	Ontwikkelt en bewerkt ideeën
Geniet van leeftijdgenoten	Prefereert vaak ouder gezelschap
begrijpt bedoelingen of betekenis	Onderzoekt de toepassingen
Maakt zijn werk af	Start projecten
Kopieert nauwkeurig	Creëert nieuwe projecten
Houdt van school	Geniet van het leren
Technicus	Uitvinder
Is tevreden over het eigen leren en kunnen	Is hoogst zelfkritisch

4 Inzoomen op profielen van hoogbegaafde leerlingen

Op basis van jarenlange observaties, interviews en literatuuronderzoek hebben Betts & Neihart (1988;2010) zes profielen van hoogbegaafde leerlingen en hun kenmerken opgesteld. Deze profielen geven o.a. goed inzicht in leerlingen waarbij niet voldoende is voldaan aan de psychologische basisbehoeften; relatie, autonomie en competentie. Deze leerlingen hebben minder algemene kenmerken van hoogbegaafdheid en zijn daarom moeilijker te onderscheiden.

Profiel	Gevoelens en houding	Gedrag
Zelfsturend-autonoom	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zelfverzekerd ☐ Accepteert zichzelf ☐ Growth-mindset (geloof in het kunnen uitbreiden van kennis/intelligentie) ☐ Optimistisch ☐ Intrinsiek gemotiveerd ☐ Ambitieuw, enthousiast ☐ Laat zich uitdagen ☐ School is niet de hoogste prioriteit ☐ Vindt het niet erg om fouten te maken en leert hier van ☐ Laat tolerantie en respect naar anderen zien 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Goede sociale vaardigheden ☐ Werkt onafhankelijk ☐ Stelt (smart) doelen voor zichzelf ☐ Zoekt uitdaging ☐ Sterk zelfsturend ☐ Goede zelfregulering ☐ Werkt enthousiast voor passies en is bevlogen ☐ Komt op voor eigen overtuigingen ☐ Veerkrachtig ☐ Ontwikkelaar van kennis ☐ Beschikt over zelfinzicht en -acceptatie
	<p><i>* Gemiddeld begaafde leerlingen met een zeer goede werkhouding, zelfbeeld en gedrag kunnen lijken op een meer- of hoogbegaafde leerling uit dit profiel. Een test op creatief denken (bijvoorbeeld een filosofisch gesprek) kan helpen om deze leerlingen te onderscheiden.</i></p>	
Aangepast-succesvol	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Inschikkelijk ☐ Afhankelijk ☐ Goed academisch zelfbeeld ☐ Faalangstig ☐ Extrinsieke motivatie ☐ Kritisch over zichzelf ☐ Werkt voor een cijfer ☐ Onzeker over de toekomst ☐ Krijgt graag bevestiging ☐ Fixed mindset (geloof niet in het kunnen uitbreiden van kennis/intelligentie) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Presteert en bereikt doelen ☐ Zoekt goedkeuring en bevestiging van de leraar ☐ Vermijdt risico's ☐ Perfectionistisch ☐ Doet niet meer dan gevraagd ☐ Accepteert en conformeert zich ☐ Kiest veilige activiteiten ☐ Haalt goede cijfers ☐ Wordt een consument van kennis

Profiel	Gevoelens en houding	Gedrag
Onderduikend	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zoekt sociale acceptatie ☐ Voelt zich onzeker ☐ Voelt zich onder druk staan ☐ Bekritiseert zichzelf en anderen ☐ Voelt zich schuldig/onveilig ☐ Onzeker of hij recht heeft op emoties ☐ Verminderd gevoel van een eigen identiteit ☐ Heeft ambivalente, tegenstrijdige gevoelens over prestaties ☐ Betrekt maatschappelijke problemen op zichzelf en internaliseert ze ☐ Kan gedrag gericht op prestatie zien als verraad aan eigen sociale groep 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Onderwaardeert de eigen begaafdheid ☐ Valt uit bij deelname aan verrijkingprogramma's ☐ Wijst uitdagingen af ☐ Verandert regelmatig van peergroep ☐ Heeft wisselende vriendschappen, zoekend ☐ Heeft (vrijwel) geen band met de leraar of klas ☐ Is onzeker over welke richting hij op wil ☐ Wil geen ander werk doen dan andere kinderen
Uitdagend-creatief	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zeer creatief ☐ Verveeld en gefrustreerd ☐ Wisselende zelfwaardering ☐ Ongeduldig en defensief ☐ Verhoogde gevoeligheid ☐ Onzeker over sociale rollen ☐ Kwetsbaar ☐ Sterke motivatie om innerlijke overtuigingen te volgen ☐ Wil onrecht recht zetten ☐ Staat open voor doordenken van moeilijke vraagstukken ☐ Heeft veel energie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Laat impulsief gedrag zien ☐ Daagt de leraar uit ☐ Stelt regels en beleid ter discussie ☐ Is eerlijk en direct ☐ Is emotioneel labiel ☐ Kan een slechte zelfcontrole hebben ☐ Drukt zich uit op creatieve manieren ☐ Houdt vol in interessegebieden en passies ☐ Komt op voor eigen overtuigingen ☐ Kan in conflict raken met 'peers'

Profiel	Gevoelens en houding	Gedrag
Dubbel bijzonder	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Aangeleerde hulpeloosheid ☐ Intense frustratie en woede ☐ Stemningswisselingen ☐ Gevoelig voor ontmoediging ☐ Moet werken om mee te komen ☐ Gebrekkig/zwak academisch zelfbeeld ☐ Ziet zichzelf niet als succesvol ☐ Weet niet waar hij bij hoort 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Maakt gemakkelijk contact ☐ Laat inconsistent werk zien ☐ Lijkt een gemiddelde leerling of beneden gemiddeld ☐ Lijkt op jongere leerlingen in sommige aspecten van sociaal-emotioneel functioneren ☐ Kan storend zijn ☐ Kan niet-taakgericht zijn ☐ Goed probleemoplossend vermogen ☐ Gedragsproblematiek ☐ Denkt in concepten ☐ Houdt van nieuwigheden ☐ Houdt van complexiteit ☐ Is ongeorganiseerd ☐ Heeft een trage informatieverwerking ☐ Kan moeite hebben in de omgang met begaafde 'peers'
Risicoleerling Drop-out	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Rancuneus en boos ☐ Depressieve gevoelens ☐ Roekeloos en manipulatief ☐ Gebrekkig/zwak zelfbeeld ☐ Defensief ☐ Onrealistische verwachtingen ☐ Voelt zich niet geaccepteerd ☐ Verzet zich tegen autoriteit ☐ Niet gemotiveerd door beloningen die door leraren bedacht zijn ☐ Sommige risicoleerlingen zijn antisociaal 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Creëert crisissen en verstoort situaties ☐ Zoek spanning ☐ Wil werken voor de relatie ☐ Neemt onregelmatig deel aan activiteiten ☐ Volgt buitenschoolse activiteiten van zijn interesse ☐ Lage schoolprestaties (!) ☐ Kan zichzelf isoleren ☐ Vaak creatief ☐ Bekritiseert zichzelf en anderen ☐ Levert inconsistent werk